

Regeringens proposition till riksdagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att miljöskyddslagen ändras.

Enligt miljöskyddslagen är utomhus belägna skjutbanor som är avsedda för högst 10 000 skott per år och som inte har en bana avsedd för hagelskytte anmälningspliktig verksamhet. Skjutbanor som inte är anmälningspliktiga utomhus belägna skjutbanor är miljötillståndspliktiga.

I propositionen föreslås det att utomhus belägna skjutbanor som är avsedda för högst 50 000 skott per år och som inte har en bana avsedd för hagelskytte med blyhagel ska vara anmälningspliktiga. Skjutbanor som inte är anmälningspliktiga utomhus belägna skjutbanor är enligt förslaget miljötillståndspliktiga.

I propositionen anges dessutom en tidsfrist för att anmäla eller ansöka om miljötillstånd för de skjutbanor som varit i drift vid lagens ikraftträdande och för vilka det inte tidigare har gjorts en anmälan eller ansökts om tillstånd.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft sommaren 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Anmälningförfarande enligt miljöskyddslagen	4
2.2 Miljötillståndsförfarandet	5
2.3 Skjutbanornas miljökonsekvenser	6
2.4 Andra myndighetsförfaranden som krävs för skjutbanor	7
3 Målsättning.....	8
4 Förslagen och deras konsekvenser	8
4.1 De viktigaste förslagen	8
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	8
4.2.1 Snabbare miljörelaterade förfaranden.....	8
4.2.2 Ekonomiska konsekvenser.....	9
4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna.....	9
4.2.4 Miljökonsekvenser	9
5 Alternativa handlingsvägar	9
6 Remissvar.....	9
7 Specialmotivering.....	10
8 Ikraftträdande	10
9 Verkställighet och uppföljning	11
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	11
10.1 Näringsfrihet	11
10.2 Grundläggande miljö rättigheter	11
10.3 Rättsskydd.....	12
10.4 Övergångsbestämmelse	12
LAGFÖRSLAG	14
Lag om ändring av punkt 7 i bilaga 4 till miljöskyddslagen.....	14
BILAGA 4	15
ANMÄLNINGSPLIKTIGA VERKSAMHETER	15

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt regeringsprogrammet tryggar regeringen verksamheten vid Finlands skjutbanor och främjar, med beaktande av regionala behov, inrättandet av nya skjutbanor samt bedömer eventuella lagstiftningsbehov med beaktande av behoven för de centrala försvars-, reservist-, sport- och jaktorganisationerna samt myndigheterna. Regeringen gör miljötillståndsprocesserna för och lagstiftningen om skjutbanor smidigare. Målet för antalet utomhus skjutbanor är cirka 1 000 skjutbanor före utgången av decenniet. Tyngdpunkten ligger på ett tillräckligt antal banor för gevärsskytte och funktionellt skytte i hela landet. (Regeringsprogrammet avsnitt 8.2 Ett trovärdigt försvar som grund för Finlands säkerhet, s. 174)

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet. Utkastet till regeringsproposition har varit på remiss mellan den xx xx och den yy yy 2025.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt>, med identifieringskoden YM061:00/2024

2 Nuläge och bedömning av nuläget

I enlighet med miljöskyddslagen (527/2014) behöver skjutbanor som är belägna utomhus antingen ett beslut med anledning av anmälan enligt ett allmänt anmälningsförfarande eller miljötillstånd. Enligt instruktionen Ampumaratojen ympäristölupa¹ som miljöministeriet publicerade år 2023 är en del av Finlands skjutbanor mycket gamla, vissa till och med grundade före självständighetstiden. En period då skjutbanor aktivt anlades var 1960–1980-talen. De flesta skjutbanor drivs av jakt-, hobby- och idrottsföreningar. På de minsta banområdena avfyras bara några tusen skott per år, medan det på de största banorna kan avfyras rentav en miljon skott.

Statsrådet har den 21 december 2022 lämnat en utredning² till riksdagen om läget i fråga om skjutbanorna i Finland. Enligt utredningen har försvarsmakten 36 skjutbanor i Finland medan antalet privata skjutbanor är omkring 670. Enligt utredningen finns det behov att utöka skjutbanekapaciteten. Ett av målen i regeringsprogrammet är att öka antalet utomhus belägna skjutbanor till cirka 1 000 före utgången av decenniet. Som åtgärder nämns i regeringsprogrammet att miljötillståndsprocesserna för och lagstiftningen om skjutbanor ska göras smidigare.

Inrikesministeriet har tillsatt ett projekt för att trygga skjutbanornas verksamhet och främja inrättandet av nya skjutbanor.³ Inom projektet ges det bland annat förslag för hur

¹ Miljöministeriet 2023, Ampumaratojen ympäristölupa: Opas toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille (presentationsblad på svenska: Miljötillstånd för skjutbanor, Instruktion för verksamhetsutövare samt tillstånds- och tillsynsmyndigheter), <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165208>

² Försvarsministeriet, 2022, Statsrådets utredning till riksdagen om läget i fråga om skjutbanorna i Finland, <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=PLM012:00/2022>

³ Inrikesministeriets projekt i statsrådets tjänst för projektinformation: <https://hankeikuna.vnv.fi/app#/hanke/127452/kuvaukset>

miljötillståndprocesserna kan göras smidigare samt bedöms lagstiftningsbehoven och genomförs lagstiftning för att trygga skjutbanornas verksamhet och främja inrättandet av nya skjutbanor. Projektets mandattid är 1.6.2024–30.9.2025.

En åtgärd som snabbt kan vidtas för att göra myndighetsbehandlingen i fråga om skjutbanor smidigare är att överföra skjutbanorna från det miljötillståndsförfarande som största delen omfattas av idag till ett anmälningsförfarande enligt miljöskyddslagen.

2.1 Anmälningsförfarande enligt miljöskyddslagen

Enligt bilaga 4 punkt 7 i miljöskyddslagen är utomhus belägna skjutbanor som är avsedda för högst 10 000 skott per år (s.k. småskalig skjutbana) och som inte har en bana avsedd för hagel-skytte anmälningspliktig. Med stöd av 115 a § 4 mom. är den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten behörig myndighet i fråga om anmälningsförfarandet. Med stöd av 115 a § 3 mom. ska dock den statliga miljötillståndsmyndigheten behandla en anmälan som gäller en skjutbana som är avsedd för militära ändamål.

Bestämmelser om anmälningsförfarandet finns i 10 a kap. i miljöskyddslagen. Anmälan ska göras till den behöriga myndigheten minst 120 dygn innan verksamheten inleds. Anmälan ska innehålla för behandlingen av anmälan behövliga bindande uppgifter om verksamheten och dess konsekvenser, om parterna och om andra relevanta omständigheter. Om anmälan är bristfällig, ska sökanden ges tillfälle att komplettera anmälan inom den tid som myndigheten bestämmer. Om anmälan inte kompletteras inom utsatt tid eller om anmälan fortfarande är bristfällig efter kompletteringen, lämnas anmälan utan prövning och verksamheten får inte inledas.

Myndigheten ska fatta ett beslut med anledning av en anmälan (beslut med anledning av anmälan, 115 d § i miljöskyddslagen). Beslutet ska iaktas trots eventuellt ändringssökande. När beslutet med anledning av anmälan fattas ska myndigheten säkerställa att det i verksamheten iaktas vad som föreskrivs i miljöskyddslagen och i avfallslagen samt i bestämmelser som utfärdats med stöd av dem om verksamhetens placering, utsläpp och förebyggande av utsläpp, avfall samt om kontroll av utsläppen från och konsekvenserna av verksamheten. Vid prövningen av beslutet ska myndigheten dessutom iaktta vad som föreskrivs i naturvårdslagen och med stöd av den och beakta utlåtanden, anmärkningar och åsikter om anmälan samt vad som föreskrivs om bevakande av allmänt eller enskilt intresse. Bestämmelser om innehållet i ett beslut med anledning av anmälan finns i 15 a § i statsrådets förordning om miljöskydd (713/2014).

Anmälningspliktig verksamhet får inte inledas förrän det har förflutit 120 dygn från det att anmälan gjordes. Den myndighet som behandlar anmälan kan dock i sitt beslut med anledning av anmälan tillåta att verksamheten inleds innan tidsfristen löper ut. Verksamheten kan inte inledas, om myndigheten med anledning av anmälan meddelar ett beslut att förbjuda verksamheten.

En förutsättning för att det med anledning av anmälan fattas ett beslut som tillåter verksamhet är enligt 115 d § i miljöskyddslagen att verksamheten, med beaktande av de villkor som förenas med beslutet och av verksamhetens placering, inte i sig eller tillsammans med andra verksamheter medför olägenhet för hälsan, annan betydande förorening av miljön eller risk för sådan, förorening av mark, grundvatten eller hav, försämring av speciella naturförhållanden eller äventyrande av vattenförsörjningen eller någon annan från allmän synpunkt viktig användningsmöjlighet inom det område som påverkas av verksamheten eller väsentlig försämring i förutsättningarna att på samernas hembygdsområde bedriva traditionella sameräringar eller att annars

bevara och utveckla samekulturen eller väsentlig försämring i skolternas levnadsförhållanden eller möjligheter att bedriva i skoltlagen avsedda naturnärings på skoltområdet.

I miljöförvaltningens informationssystem Ylva har 134 anmälningspliktiga skjutbanor antecknats (situationen i oktober 2024). Uppgifterna har antecknats i informationssystemet Ylva av kommunerna. Uppgifterna om antalet är förmodligen inte helt täckande och anger inte för hur många banor anmälningsförfarandet har slutförts. Det finns ingen samlad information om skjutbanor där anmälningsförfarandet har slutförts och beslut med anledning av anmälan som tillåter verksamhet har fattats.

2.2 Miljötillståndsförfarandet

Enligt bilaga 1 tabell 2 punkt 14 a i miljöskyddslagen behövs miljötillstånd för andra än anmälningspliktiga utomhus belägna skjutbanor. Med stöd av 2 § 2 mom. 13 a-punkten i miljöskyddsförordningen är den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten behörig myndighet i fråga om miljö-tillståndsförfarandet. Regionförvaltningsverket är dock behörig tillståndsmyndighet i de fall som anges i 34 § i miljöskyddslagen, såsom när skjutbanans miljökonsekvenser i betydande omfattning kan komma att beröra ett större område än den kommun där verksamheten ska placeras, verksamheten kan medföra förorening av vattendrag eller skjutbanan är avsedd för militära ändamål. Enligt 33 § i miljöskyddslagen behövs miljötillstånd inte för försvarsmaktens tillfälliga skjutbanor.

Enligt 29 a § i miljöskyddslagen krävs i övrigt miljötillstånd för anmälningspliktig verksamhet om verksamheten är en del av verksamheten vid en direktivanläggning, verksamheten kan medföra konsekvenser som avses i 27 § 2 mom. (förorening av ett vattendrag, ett dike, en källa eller en rännil eller sådant oskäligt besvär som avses i 17 § 1 mom. i lagen angående vissa grannlagsförhållanden (26/1920)), verksamheten är tillståndspliktig enligt 28 § (placering i ett grundvattenområde) eller om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas på verksamheten.

Bestämmelser om miljötillståndsförfarandet finns i 4–9 kap. i miljöskyddslagen. Tillståndspliktig verksamhet får inte inledas förrän den behöriga myndigheten har beviljat miljötillstånd. Bestämmelser om det närmare innehållet i tillståndsbeslutet finns i 14–15 § i miljöskyddsförordningen. En förutsättning för beviljande av miljötillstånd är enligt 49 § i miljöskyddslagen att verksamheten, med beaktande av de villkor som förenas med beslutet och av verksamhetens placering, inte i sig eller tillsammans med andra verksamheter medför olägenhet för hälsan, annan betydande förorening av miljön eller risk för sådan, förorening av mark, grundvatten eller hav, försämring av speciella naturförhållanden eller äventyrande av vattenförsörjningen eller någon annan från allmän synpunkt viktig användningsmöjlighet inom det område som påverkas av verksamheten, sådant oskäligt besvär som avses i 17 § 1 mom. i lagen angående vissa grannlagsförhållanden eller väsentlig försämring i förutsättningarna att på samernas hembygdsområde bedriva traditionella sameningar eller att annars bevara och utveckla samekulturen eller väsentlig försämring i skolternas levnadsförhållanden eller möjligheter att bedriva i skoltlagen avsedda naturnärings på skoltområdet.

Enligt regionförvaltningsverkens bokslut för 2023 har mediantiden för behandlingen av tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen vid regionförvaltningsverken varit 9,5 månader och mediantiden för behandlingen av tillståndsärenden enligt vattenlagen 8 månader. Den genomsnittliga behandlingstiden för tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och vattenlagen har varit 11,6 månader. Enligt Kommunförbundets förvaltningsenkät om miljöskydd 2021 har behandlingstiden i kommunerna för miljötillstånd för nya projekt och projekt som motsvarar nya varit i medeltal 5,2 månader.

I miljöförvaltningens informationssystem Ylva har 440 miljötillståndspliktiga skjutbanor antecknats (situationen i oktober 2024). Uppgifterna har antecknats i informationssystemet Ylva av kommunerna, med undantag för uppgifter om försvarsmaktens skjutbanor som har antecknats av närings-, trafik- och miljöcentralerna. Uppgifterna om antalet är sannolikt inte helt täckande när det gäller kommunerna och anger inte på hur många av banorna som miljötillståndsförfarande inte har inletts, pågår eller har avslutats. Det har inte sammanställts någon information om skjutbanor som har ett lagakraftvunnet miljötillstånd. Enligt statsrådets utredning om skjutbanor 2022 hade 290 privata banor då ett gällande miljötillstånd.

2.3 Skjutbanornas miljökonsekvenser

Verksamheten vid skjutbanor medför miljökonsekvenser både av skjutningen och av byggandet och underhållet av banorna. De centrala miljökonsekvenserna vid skjutbanorna hänför sig till buller och försämring av markens och grund- och ytvattnets kvalitet. Miljöministeriet har 2014 publicerat en rapport om bästa tillgängliga teknik (BAT) för begränsande av skjutbanors miljöpåverkan⁴.

Buller

Skjutbanebuller uppstår i huvudsak av ljudet av skott och är som störst i skjutriktningen. Bullret från grovkalibriga pistoler och gevär samt hagelgevär är större än från salongsgevär och miniatyrpistoler. Enligt instruktionen om miljötillstånd för skjutbanor (miljöministeriet, 2023) används civila skjutbanor i allmänhet från april till oktober och deras verksamhet koncentreras till vardagskvällar och veckoslut, varför störningseffekten av bullret ökar då. I miljötillståndsbeslutet har man strävat efter att begränsa bullret från skjutbanor och dess negativa effekter i allmänhet genom bestämmelser som hänför sig till både verksamhetstiden och ljudnivån. När en ny skjutbana byggs kan man bäst förhindra negativa effekter av skjutbanebuller genom rätt planering och placering av funktionerna samt riktning av banorna. Bullereffekterna av befintliga banor kan minskas till exempel genom begränsningar av banans användningstid eller användningsgrad samt genom valet av vapen. Bullret kan också bekämpas genom strukturella lösningar, såsom bullervallar, bullerplank och bullerväggar samt kulisser och skjutbås.

Miljöministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att bereda en revidering av regleringen om bullernivåer för vapen av gevärskaliber. Arbetsgruppens uppgift är att bedöma hurdana bestämmelser som krävs samt utarbeta riktvärden för bullernivåer från vapen samt konsekvensbedömningar och förslag till nya bestämmelser. En ny förordning om buller från skjutbanor avses träda i kraft våren 2025. Den nya förordningen ersätter statsrådets beslut om riktvärden för bullernivåer från skjutbanor (53/1997). [texten uppdateras vid behov]

Konsekvenser för marken samt grund- och ytvatten

Skjutbanornas konsekvenser för marken och grund- och ytvattnet föranleds i synnerhet av det kul- och hagelavfall som ackumuleras på banorna och som innehåller metaller och halvmetaller. På gevärs- och pistolbanor samlas största delen av kulavfallet i bakgrundsvallarna. I närheten av skjutbanorna består belastningen främst av fint damm som lossnar vid skjutningen. På hagelbanor sprids hagelavfallet över ett område på närmare 10 hektar, om inte projektilbanan har

⁴ Miljöministeriet, 2014, Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT): Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta, (presentationsblad på svenska: Begränsande av skjutbanors miljöpåverkan – Bästa tillgängliga teknik (BAT) <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/136000>)

begränsats strukturellt. Hagelbanornas belastning är som störst i de mittersta delarna av spridningsområdet.

Kulorna består i huvudsak av en blykärna samt en kulmantel som består av koppar och zink. Bly som legeringselement innehåller en liten mängd antimon. I ett hagelgevärs patroner har stålhagel ersatt användningen av blyhagel, men det finns inga samlade uppgifter om mängderna av olika hagelmaterial som används. Blyhagel består i huvudsak av bly och innehåller dessutom små mängder av bland annat antimon och arsenik. Också det krut som används i patroner och dess tillsatsämnen kan vara skadliga för miljön.

Enligt rapporten om skjutbanornas bästa tillgängliga teknik (2014) föranleder skjutbaneverksamheten inga direkta eller kortsiktiga miljökonsekvenser, utan de skadliga ämnena sprids vanligen långsamt i miljön. När kulor och hagel som blir kvar i bankonstruktionerna kommer i kontakt med miljön (luft, vatten och mark) utsätts de för fysikaliska och kemiska reaktioner. Som en följd av dem kan metaller med tiden lösas upp i regn- och smältvatten, sedimenteras i markskiktens varierande förhållanden som olika mineraler och bindas till små partiklar i marken. Metaller kan spridas med regnvattnet till ytvatten eller med sjunkvatten som suges ner i marken till djupare jordlager och till och med ända ner till grundvattnet. Miljöförhållandena, såsom jordarten, markens permeabilitet och pH samt nederbördsmängden, har avsevärd inverkan på hur snabbt och i vilken mån förvittringen av kulor och hagel sker och de skadliga ämnen som frigörs av detta sprids i miljön.

Åtgärderna och strukturerna för att skydda miljön baserar sig antingen på avlägsnande av skadliga ämnen eller metoder som syftar till att förhindra att ämnena sprids. Det avfall som uppkommer på skjutbanor och de skadliga ämnen som det innehåller kan avlägsnas från banområdet till exempel med hjälp av kulfång eller genom att belägga spridningsområdet för hagel med ett material som gör det möjligt att samla upp haglen. Det finns många alternativa metoder. Spridningen av skadliga ämnen kan förhindras bland annat genom isoleringskonstruktioner, skyddslager i marken, täckdiken och dikning.

Förbud mot användning av blyhagel i våtmarker

Kommissionen har antagit förordning (EU) 2021/57 om ändring av bilaga XVII till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach) vad gäller bly i hagelammunition i eller kring våtmarker. Enligt förordningen är det i eller inom 100 meter från en våtmark förbjudet att avlossa hagelammunition med en blyhalt som motsvarar eller överstiger 1 viktprocent samt att medha sådan hagelammunition vid skjutning i våtmarker eller på väg till eller från skjutning i våtmark. Förordningens förbud att använda blyhagel gäller också sådana skjutbanor som är belägna inom de områden som anges i förordningen. Europeiska kemikaliemyndigheten ECHA har för kommissionen föreslagit en utvidgning av begränsningen av användningen av bly så att användningen av blyhagel och blykulor skulle förbjudas helt förutom inom försvaret och annan myndighetsanvändning. Kommissionen har ännu inte lagt fram något lagstiftningsförslag om en utvidgning av blyförbudet.

2.4 Andra myndighetsförfaranden som krävs för skjutbanor

För byggande av byggnader, skyddstak och konstruktioner på skjutbanor behövs bygglov enligt bygglagen (751/2023) som beviljas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

För återvinning av avfallsmaterial i en skjutbanas konstruktioner, såsom vallar, krävs i regel miljötillstånd. Vilken myndighet som är behörig miljötillståndsmyndighet beror på mängden

avfallsmaterial och är i de flesta fall regionförvaltningsverket. I vissa fall kan en så kallad MARA-anmälan till NTM-centralen vara tillräcklig för återvinningen (statsrådets förordning om återvinning av vissa avfall i markbyggnad 843/2017, den s.k. MARA-förordningen). På klassificerade grundvattenområden krävs alltid miljötillstånd för återvinning av avfall i markbyggnad.

I lagen om skjutbanor (763/2015) föreskrivs det om att anlägga, driva och övervaka skjutbanor och om rättigheterna för dem som driver skjutbanor. Enligt 4 § i den lagen krävs anmälan för anläggning och drift av en skjutbana som är avsedd för högst 10 000 skott per år (småskalig skjutbana). Anläggning och drift av andra skjutbanor kräver tillstånd. Bestämmelser om innehållet i en sådan anmälan eller tillståndsansökan som avses i lagen om skjutbanor finns i statsrådets förordning om skjutbanor (1307/2015). Anmälan och ansökan behandlas av Polisstyrelsen.

3 Målsättning

Syftet med denna proposition är att genomföra regeringsprogrammets föresats att göra miljötillståndsprocesserna för skjutbanor smidigare genom att överföra en större del av skjutbanorna från miljötillståndsplikten till att omfattas av ett anmälningsförfarande som i genomsnitt har kortare behandlingstid

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Genom propositionen ändras bilaga 4 om anmälningspliktiga verksamheter i miljöskyddslagen så att sådana utomhus belägna skjutbanor som är avsedda för högst 50 000 skott per år och som inte har en bana avsedd för hagelskytte med blyhagel är anmälningspliktiga.

I och med att gränsen för anmälningsplikten för skjutbanor ändras ändras gränsen för miljötillståndsplikt på motsvarande sätt och utan någon separat ändring av bestämmelserna. Enligt gällande bilaga 1 tabell 2 punkt 14 a i miljöskyddslagen behövs miljötillstånd för andra än anmälningspliktiga utomhus belägna skjutbanor. Till följd av ändringen av gränsen för anmälningsplikten omfattar miljötillståndsplikten sålunda sådana utomhus belägna skjutbanor som är avsedda för över 50 000 skott per år samt sådana när det gäller skottmängden mindre skjutbanor som har en bana avsedd för hagelskytte med blyhagel.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Snabbare miljörelaterade förfaranden

Den viktigaste konsekvensen av propositionen är en genomsnittligt snabbare miljörelaterad myndighetsbehandling i fråga om de skjutbanor som överförs från miljötillståndsplikt till anmälningsplikt. Detta kan bidra till att främja bevarandet av befintliga skjutbanor och inrättandet av nya.

Genom propositionen ändras från miljötillståndspliktiga till anmälningspliktiga de utomhus belägna skjutbanor med 10 000–50 000 skott per år där det inte förekommer hagelskytte samt de utomhus belägna skjutbanor med högst 50 000 skott per år där det förekommer hagelskytte endast med andra hagel än blyhagel. Enligt en uppskattning som gjorts av Suomen Ampumaurheiluliitto ry kan det finnas cirka 155 skjutbanor i storleksklassen 10 000–50 000 skott per år och cirka 270 banor med färre än 10 000 skott per år. Dessa uppskattningar är förenade

med betydande osäkerhet. Det uppskattas att det förekommer hagelskytte på aningen mer än hälften av skjutbanorna.

Anmälan enligt miljöskyddslagen ska göras minst 120 dygn, dvs. fyra månader, innan verksamheten inleds. För de beslut om miljötillstånd för skjutbanor som granskades genom ett slumpmässigt urval under beredningen av propositionen var behandlingstiden i kommunerna mellan 2,3 och 20,5 månader och den genomsnittliga tiden 6,9 månader. Enligt Kommunförbundets förvaltningsenkät om miljöskydd 2021 har tiden för behandling i kommunerna av miljötillstånd för nya miljötillståndsrelaterade projekt samt projekt som motsvarar nya varit i medeltal 5,2 månader.

4.2.2 Ekonomiska konsekvenser

Det bedöms att propositionen inte har några ekonomiska konsekvenser för företagen eller statsfinanserna. Den föreslagna författningsändringen gäller utomhus belägna skjutbanor som är avsedda för högst 50 000 skott per år. I denna storleksklass finns veterligen inga skjutbanor som ägs av företag. Forsvarsmaktens skjutbanor har redan miljötillstånd från regionförvaltningsverken.

Överföringen av skjutbanor från miljötillståndsplikt till anmälningsplikt kan ha små konsekvenser för kommunernas inkomster samt för utgifterna för de föreningar som driver skjutbanor. På basis av ett urval som gjorts under beredningen av propositionen är den avgift som kommunerna tar ut för behandlingen av en anmälan om en skjutbana cirka 0–1 500 euro lägre än den avgift som tagits ut för behandling av en ansökan om miljötillstånd för en skjutbana.

4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionens konsekvenser för myndigheterna gäller de kommunala miljöförvaltningsmyndigheterna. För att en anmälan enligt miljöskyddslagen om en skjutbana ska kunna behandlas inom 120 dygn kan det förutsättas att den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten prioriterar behandlingen av anmälan. Detta innebär att arbetsinsatsen tillfälligt minskar för andra myndighetsuppgifter. Propositionen bedöms inte få konsekvenser för den totala arbetsmängden för de kommunala miljöförvaltningsmyndigheterna.

4.2.4 Miljökonsekvenser

Propositionen bedöms inte ha några skadliga miljökonsekvenser. De villkor för beviljande av miljötillstånd som anges i miljöskyddslagen motsvarar i praktiken villkoren för beviljande av ett beslut med anledning av anmälan som tillåter verksamheten. Propositionen kan bidra till att blyhagel ersätts med stålhagel vid användningen på skjutbanor

5 Alternativa handlingsvägar

Vid beredningen av propositionen har inga alternativa handlingsvägar bedömts för att påskynda miljörelaterade myndighetsförfaranden i fråga om utomhus belägna skjutbanor.

6 Remissvar

[Kompletteras]

7 Specialmotivering

Bilaga 4. Anmälningsskyldiga verksamheter. Det föreslås att punkt 7 i bilaga 4 ändras så att sådana utomhus belägna skjutbanor som är avsedda för högst 50 000 skott per år och som inte har en bana avsedd för hagelskytte med blyhagel är anmälningsskyldiga. Enligt bilaga 1 tabell 2 punkt 14 a i den gällande lagen krävs miljötillstånd för andra än anmälningsskyldiga utomhus belägna skjutbanor som avses i bilaga 4 punkt 7. I och med ändringen av anmälningsskyldigheten omfattar miljötillståndsskyldigheten sålunda sådana utomhus belägna skjutbanor som är avsedda för över 50 000 skott per år samt sådana skjutbanor som i fråga om antalet skott är mindre än så och som har en bana avsedd för hagelskytte med blyhagel.

Genom ändringen höjs gränsen mellan anmälningsskyldighet och tillståndsskyldighet för skjutbanor från nuvarande 10 000 skott till 50 000 skott per år. Dessutom slopas miljötillståndsskyldigheten för de skjutbanor med högst 50 000 skott där hagelskytte sker endast med andra hagel än blyhagel. På hagelbanor sprids hagelavfallet över ett stort område på närmare 10 hektar, om inte projekttilbanan har begränsats strukturellt. Syftet med begränsningen i fråga om blyhagel är att främja användningen av andra hagel än blyhagel vid hagelskytte och på så sätt minska de miljörisker som användningen av blyhagel medför. I praktiken ska blyhagel ersättas med stålhagel.

8 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft sommaren 2025.

I 1 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs det om tidpunkten för när ändringslagen träder i kraft.

I 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs det om ansökningar om tillstånd för skjutbanor som blivit anhängiga före lagens ikraftträdande. På dessa tillståndsansökningar tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av den föreslagna lagen. I bestämmelsen hänvisar ”ansökan om tillstånd” till både ett tillståndsärende som är anhängigt hos tillståndsmyndigheten och ett tillståndsärende som har framskridit till fasen för ändringssökande.

I 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs det om också de tillståndsbeslut som gäller skjutbanor enligt bilaga 4 punkt 7 och som fattats före lagens ikraftträdande. Dessa tillståndsbeslut fortsätter att gälla tills den verksamhet som de gäller omfattas av en väsentlig ändring enligt 115 a § eller tillståndet behöver ändras med stöd av 89 § i lagen. Ett sådant behov av ändring leder till anmälningsskyldighet för verksamheten och ett anmälningsskyldighetsförfarande inleds.

Övergångsbestämmelsen i 4 mom. hänför sig till ikraftträdandet. Där föreskrivs det om en tidsfrist för anmälan enligt 10 a kap. eller ansökan om miljötillstånd enligt 4 kap. för sådana skjutbanor som varit i drift vid ikraftträdandet av denna lag och för vars verksamhet det inte har gjorts någon anmälan enligt 10 a kap. eller ansökts om miljötillstånd enligt 4 kap. eller miljötillstånd enligt den upphävda miljöskyddslagen (86/2000). En anhängig anmälan eller ett anhängigt tillståndsärende hindrar inte att verksamheten fortsätter. För befintliga skjutbanor har det inte föreskrivits om något klart datum för anmälan eller ansökan om miljötillstånd. Enligt statsrådets utredning till riksdagen om läget i fråga om skjutbanorna i Finland (försvarsministeriet, 21.12.2022) är situationen i fråga om miljötillstånd oklar för omkring hälften av de skjutbanor som är i privat besittning i Finland. Avsikten med ikraftträdandebestämmelserna är att garantera att skjutbanorna drivs på det sätt som föreskrivs i miljöskyddslagen samt att säkerställa rättssäkerheten i banornas verksamhet.

9 Verkställighet och uppföljning

För att säkerställa verkställandet av den föreslagna lagändringen krävs information om ändringen både till de kommunala miljöförvaldningarna och till dem som administrerar skjutbanorna. Som stöd för verkställandet kan man använda miljöministeriets publikationer Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta, paras käyttökelvoinen tekniikka (2014) och Ampumaratojen ympäristölupa (2023). Till följd av lagändringen behöver vissa uppdateringar göras i anmälningsblanketterna för skjutbanor.

I 222 § i miljöskyddslagen föreskrivs det om ett datasystem för miljöförvaldningens information som används för hantering och behandling av uppgifter som gäller miljöskydd, för tillsynen över miljölagstiftningen, för uppföljning av miljöns tillstånd samt för forskning och planering som gäller miljön. I enlighet med 223 § 3 mom. i lagen ska kommunen eller den kommunala miljöförvaldningens i datasystemet för miljöförvaldningens information registrera bland annat de miljöförvaldningsbeslut och beslut med anledning av anmälan som den kommunala miljöförvaldningens har meddelat.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

10.1 Näringsfrihet

Enligt regeringens proposition (RP 309/1993 rd, s. 71) om revidering av de grundläggande fri- och rättigheterna är ett av de syften som lett till att det föreskrivits om näringsfrihet att minska antalet näringar som förutsätter tillstånd. Grundlagsutskottet har jämställt den registreringsplikt som föreskrivs som förutsättning för inledande av näringsverksamhet med tillståndsplikt och granskat regleringen utifrån de krav som gäller näringsfrihet och tillståndspliktig näringsverksamhet (t.ex. GrUU 58/2012 rd). Anmälningsförfarandet placerar sig mellan tillståndsplikten och registreringsplikten, varför det är skäl att granska den behandling av skjutbanor i anmälningsförfarande som föreslås i propositionen med avseende på näringsfriheten som tryggas i 18 § i Finlands grundlag (731/1999).

Miljöförvaldningsplikten förhållande till näringsfriheten har bedömts ingående i regeringens proposition med förslag till miljöskyddslag (RP 214/2013 rd). I den regeringspropositionen konstateras det i fråga om alla tillståndspliktiga verksamheter bland annat att de bestämmelser som gäller miljöförvaldningsplikt, beviljande av miljöförvaldningsplikt och återkallande av miljöförvaldningsplikt utgår från ett behov av effektiv tillsyn över verksamheterna så att de mål som anknyter till den grundläggande rättigheten till miljön uppnås. Det finns sålunda godtagbara och vägande skäl för att begränsa näringsfriheten när det gäller de tillståndspliktiga och anmälningspliktiga verksamheterna och bestämmelserna medför inte problem med avseende på 18 § 1 mom. i grundlagen. Med avseende på inskränkningen av näringsfriheten finns det godtagbara och vägande skäl till att vissa skjutbanor behandlas i anmälningsförfarande. Dessutom är det fråga om att överföra dem från tillståndsplikten till ett allmänt anmälningsförfarande, så det lättare anmälningsförfarandet i stället för tillståndsplikten lättar en aning på den börda som hänför sig till idkande av näring.

10.2 Grundläggande miljö rättigheter

Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. I bestämmelsen uttrycks människornas helhetsansvar för att bedriva ekonomisk och samhällsrelaterad verksamhet enligt principer som säkerställer att den levande och den livlösa naturens mångfald bevaras. Bestämmelsen omfattar utöver åtgärder för att förhindra ödeläggning av miljön eller miljöförstöring även aktiva åtgärder för att gagna miljön. I grundlagens 20 § 2 mom. fastställs det att det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund

miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Bestämmelsen är avsedd att i första hand påverka lagstiftarens och andra normgivares verksamhet. (RP 309/1993 rd, s. 70)

Överföringen av vissa skjutbanor från miljötillståndsförfarandet till anmälningsförfarandet bedöms inte ha några negativa konsekvenser för tillgodoseendet av den grundläggande rättigheten till miljö, eftersom anmälningsförfarandet inbegriper hörande på samma sätt som förfarandet för miljötillståndsansökan. I anmälningsförfarandet meddelas alltid ett överklagbart beslut och föreskrifter om verksamheten. På anmälningsförfarandet tillämpas nästan samma materiellt-rättsliga lagstiftning som på tillståndsförfarandet och delvis samma förfarandebestämmelser.

10.3 Rättsskydd

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. I paragrafens 2 mom. fastställs det att offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden (GrUU 14/2016 rd, GrUU 29/2014 rd) framfört att de grundläggande rättigheterna att få en rättvis rättegång och en sak behandlad utan dröjsmål är viktiga hörnstenar i rättsstaten.

Den föreslagna ändringen av miljöskyddslagen överför vissa skjutbanor från miljötillståndsförfarande till anmälningsförfarande. Kraven på en snabb behandling av anmälan kan förutsätta att den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten prioriterar behandlingen av anmälan framför andra myndighetsuppgifter. Myndigheterna omfattas av grundlagens och förvaltningslagens krav på behandling utan dröjsmål också när de behandlar andra tillståndsärenden och förvaltningsärenden. På basis av konsekvensbedömningen är konsekvenserna för skötseln av andra myndighetsuppgifter tillfälliga, och propositionen bedöms inte ha några konsekvenser för de kommunala miljöförvaltningsmyndigheternas totala arbetsmängd. Därför kan behandlingen av andra ansökningar inte antas bli väsentligt fördröjd på grund av anmälningsförfarandet i fråga om vissa skjutbanor. Den föreslagna bestämmelsen äventyrar inte rätten till god förvaltning och rättsskydd enligt 21 § i grundlagen.

10.4 Övergångsbestämmelse

I den föreslagna övergångsbestämmelsen anges en tidsfrist för att göra anmälan om eller ansöka om miljötillstånd för de skjutbanor som varit i drift vid lagens ikraftträdande och för vilka det inte tidigare har gjorts anmälan eller ansökts om tillstånd. Den föreslagna bestämmelsen bör bedömas i synnerhet utifrån principen om skydd för berättigade förväntningar och bestämmelserna i 20 § i grundlagen om grundläggande miljö rättigheter. Avsikten med ikraftträdande bestämmelserna är att garantera att skjutbanorna drivs på det sätt som föreskrivs i miljöskyddslagen samt att säkerställa rättssäkerheten i banornas verksamhet. Med tanke på bestämmelserna om grundläggande miljö rättigheter är skyldigheterna motiverade då man beaktar bestämmelsernas mål inom miljöskyddet. Med avseende på skyddet för berättigade förväntningar har det i bestämmelsen reserverats tillräckliga och skäligen tidsfrister för att fullgöra skyldigheterna. Den föreslagna övergångsbestämmelsen kan inte anses vara problematisk med tanke på grundlagen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av punkt 7 i bilaga 4 till miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen (527/2014) punkt 7 i bilaga 4, sådan punkten lyder i lag (xxx/202x), som följer:

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en ansökan om tillstånd som blivit anhängig före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Tillståndsbeslut som gäller skjutbanor enligt bilaga 4 punkt 7 fortsätter att gälla när denna lag träder i kraft. Om ett tillstånd behöver ändras på grund av väsentliga ändringar i verksamheten eller av en i 89 § angiven orsak efter ikraftträdandet av denna lag, tillämpas förfarandet enligt 10 a kap. så att det beslut som meddelas i saken med anledning av anmälan ersätter det gällande tillståndet.

För en skjutbana som varit i drift vid ikraftträdandet av denna lag och för vars verksamhet det inte har gjorts någon anmälan enligt 10 a kap. eller ansökts om miljötillstånd enligt 4 kap. eller miljötillstånd enligt den upphävda miljöskyddslagen (86/2000) ska det för verksamheten göras en anmälan enligt 10 a kap. eller ansökas om miljötillstånd enligt 4 kap. inom två år från lagens ikraftträdande. En anhängig anmälan eller ett anhängigt tillståndsärende hindrar inte att verksamheten fortsätter.

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Petteri Orpo

Miljö- och klimatminister Sari Multala

ANMÄLNINGSPLIKTIGA VERKSAMHETER

7. Utomhus belägna skjutbanor som är avsedda för högst 50 000 skott per år och som inte har en bana avsedd för hagelskytte med blyhagel.
